

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014 – 2020

SÄCHSISCHES
OBERBERGAMT

Freistaat
SACHSEN

Ústecký kraj

Aktuální stav těžebních aktivit v Ústeckém kraji a perspektiva další těžby

Mgr. Martin Kabrna, Ph.D., R-Princip Most s.r.o., rprincip@rprincip.cz

Mezi nejvýznamnější aktivní těžební aktivity v Ústeckém kraji patří **těžba hnědého uhlí**. Ta probíhá na čtyřech povrchových dolech a je zajišťována dvěma skupinami těžebních organizací. Skupina ČEZ, která je z většinové části vlastněná českým státem, provozuje skrze svou dceřinou společnost Severočeské doly, a. s., lom Libouš mezi Kadaní a Chomutovem s roční těžbou kolem 13,5 mil. t hnědého uhlí a lom Bílina u města Bílina s roční těžbou kolem 10 mil. t hnědého uhlí [1]. Skupina Sev.en Energy, která má soukromého vlastníka, provozuje přes dceřinou společnost Severní energetická, a. s., lom ČSA pod Krušnými horami, a přes dceřinou společnost Vršanská uhelná, a. s., lom Vršany mezi městy Most a Jirkov. Roční produkce na obou lomech je asi 11,5 mil. t hnědého uhlí [2]. Ze všech čtyř provozovaných lomů má nejkratší životnost lom ČSA, kde se těžba předpokládá do roku 2024. Další postup lomu je omezen hranicí tzv. územně ekologických limitů těžby, kterou stanovila vláda České republiky v roce 1991 a svým usnesením č. 827 ze dne 19. října 2015 tyto limity ponechala v platnosti [3]. Za touto hranicí se však nachází zásoby vysoce kvalitního hnědého uhlí, které se odhadují až na dalších 100 let. Lom Vršany je nejmladší hnědouhelný lom v České republice. Jeho uhelné zásoby mají nejdelší životnost. Těžba se zde předpokládá do roku 2050 [2]. Lom Libouš má perspektivu těžby do roku 2038 až 2040, v závislosti na roční těžbě. Lom Bílina má uhelné zásoby s životností podobnou jako lom Vršany.

V Ústeckém kraji se nachází rovněž **rezervní lokality hnědého uhlí**, které byly historicky vytipovány jako výhledové pro případné využití v budoucnosti, eventuálně pro případ vážných energetických krizí. Jedná se o lokality Bylany, Záhořany a Podlesice – Veliká Ves. Celkově tyto rezervní lokality mohou představovat cca 450 mil. tun vytěžitelných zásob uhlí, ale jde o méně výhřevné uhlí [3]. Ve smyslu usnesení vlády č. 827 z roku 2015 lze za rezervní zásoby považovat i zásoby vysoce výhřevného uhlí z lomu ČSA za hranicí územně ekologických limitů v celkové výši cca 750 mil. tun. Vzhledem k nepřemístitelnosti ložisek hnědého uhlí a vzhledem k jejich současnému i budoucímu významu pro energetickou bezpečnost České republiky je nutno striktně vyžadovat zákonnou ochranu těchto ložisek v rámci platné legislativy [3].

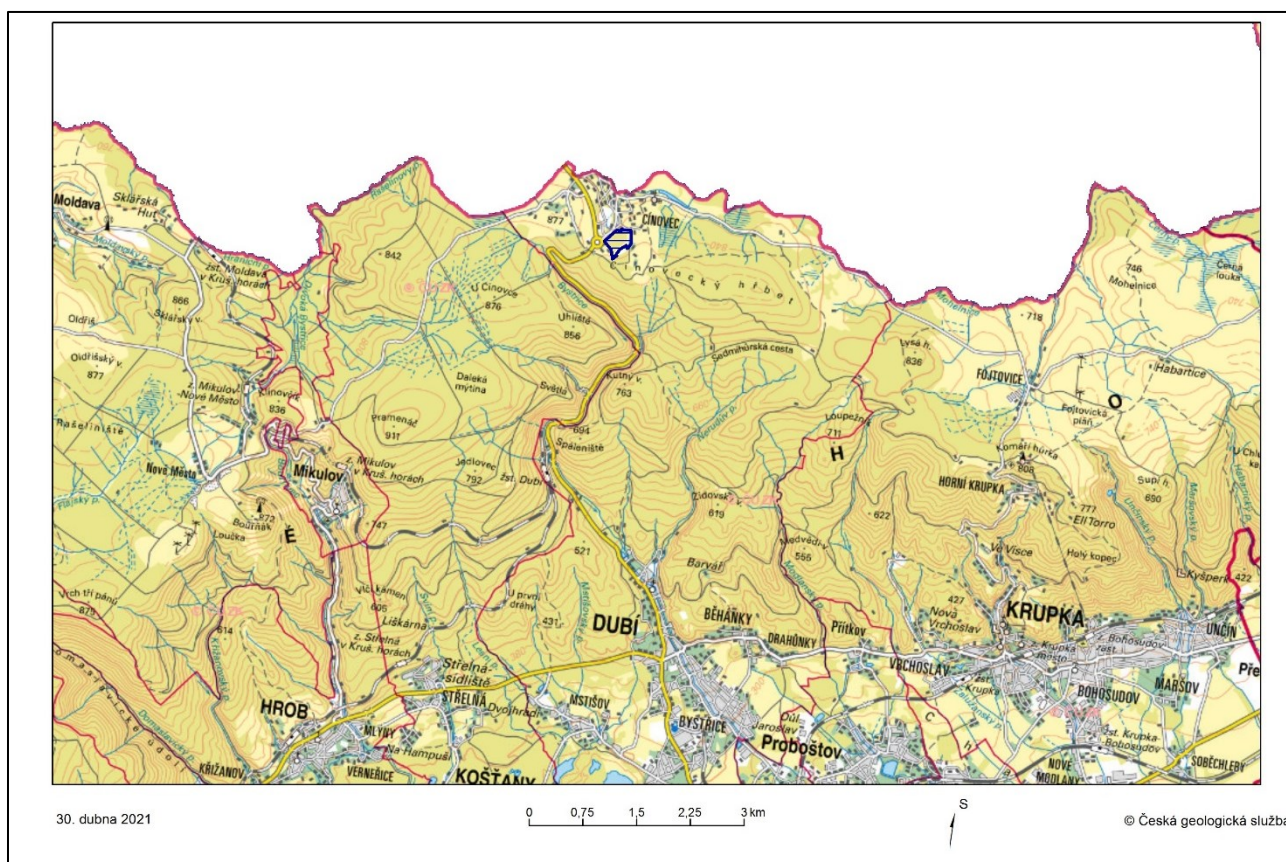
V souvislosti s vývojem uhelného hornictví v EU ustanovila vláda ČR jako svůj poradní orgán tzv. uhelnou komisi, která zvažovala různé varianty odchodu od hnědého uhlí, což se logicky promítne i do perspektivy hornictví v Ústeckém kraji. Finální rozhodnutí však vláda zatím neučinila.

Další těženou komoditou v Ústeckém kraji jsou **stavební suroviny** [4], a to stavební kámen a šterkopísky. V roce 2018 se vytěžilo 3 447,9 tis. t stavebního kamene a 3 394,8 tis. t šterkopísků. Významná je rovněž těžba jílovitých vápenců pro výrobu cementu a různých typů vápna. V roce 2018 jich bylo v Ústeckém kraji vytěženo 914 tis. t. Mezi další suroviny těžené v menších objemech, ale kvalitativně rovněž významné, patří například bentonit, kaolin pro

výrobu porcelánu, kaolin pro papírenský průmysl, cihlářskou surovinu, pyroponosnou horninu, náhrady živců, oxihumolit, kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, kaolin pro keramický průmysl či jíly keramické nežáruvzdorné. Pro zachování kontinuity ročního objemu produkce stavebních surovin (zejména stavební kámen a šterkopísky) je třeba zachovat vyváženost počtu využívaných ložisek, a tudíž po ukončení postupně vytvořit územní předpoklady pro otvírku nových ložisek náhradou za postupně dotěžované lokality [3].

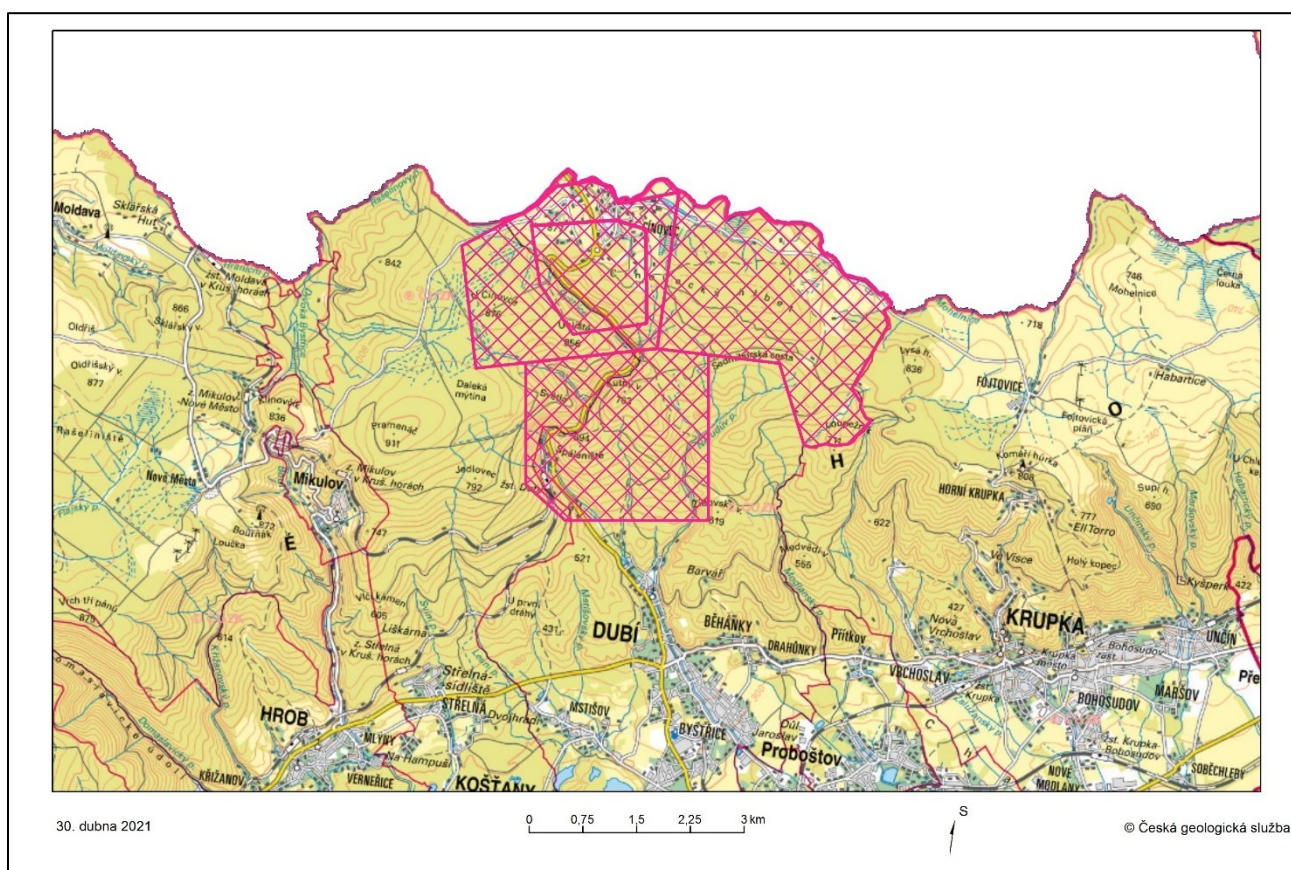
V posledních letech se mediálně hojně diskutuje otázka obnovení těžby v Krušných horách, nikoliv však dříve těžených rudních surovin, ale tzv. **strategických rudních surovin**, mezi které patří například lithium či wolfram. Provádění průzkumu na ověření objemů a koncentrací, v jakých je daná surovina k dispozici, je jedním z hlavních záměrů České republiky v oblasti superstrategických/kritických surovin EU [3].

V letech 2014 až 2015 probíhalo posuzování vlivů na životní prostředí pro záměr „**Stanovení dobývacího prostoru Cínovec I a následná hornická činnost na ložisku Cínovec-odkaliště**“ [5]. Předmětem posuzování bylo stanovení dobývacího prostoru Cínovec I na výhradním ložisku lithiové rudy Cínovec – odkaliště a následné provádění hornické činnosti na tomto ložisku. Prostor odkaliště vznikl jako deponie původně nevyužité části suroviny naplavované z úpravny rudy v bývalém areálu rudných dolů Cínovec. Provoz zde byl ukončen v roce 1990, kdy proběhla likvidace dolu a rekultivace hlušinových hald a odkaliště. Hlavní a zatím jedinou užitkovou složkou na ložisku je lithium, které je vázáno na slídové minerály skupiny cinvalditu a je získatelné metodou plavení a třídění za mokra s následnou elektromagnetickou separací. Posuzování skončilo vydáním souhlasného stanoviska k záměru. Na základě toho byl v roce 2016 stanoven dobývací prostor Cínovec I. Otvírka ložiska byla zahájena v roce 2019.

Dobývací prostor Cínovec I [<https://mapy.geology.cz/suris/>]

V oblasti Cínovce jsou v současnosti dále stanoveny celkem čtyři průzkumná území zaměřená na lithiovou rudu, cín-wolframovou rudu a stopové a vzácné prvky. Rozhodnutí byla vydána v letech 2010 až 2017 s platností do let 2021 až 2023, a to pro společnost, v níž má většinový vlastnický podíl český stát. Dne 20. dubna 2021 byl v informačním systému EIA zaevidován záměr „**DP a POPD Cínovec - stanovení dobývacího prostoru a vydobytí části zásob Li-Sn-W rud hlubinnou dobývací metodou**“ [6]. V závislosti na výsledku posuzování vlivů na životní prostředí může být v budoucnosti rovněž požádáno o stanovení dobývacího prostoru a o povolení hornické činnosti. Oznamovatel záměru je jak držitelem čtyř průzkumných území, tak má vydán předchozí souhlas pro stanovení dobývacího prostoru Cínovec II a Cínovec III.

Průzkumná území Cínovec, Cínovec II, Cínovec III a Cínovec IV [<https://mapy.geology.cz/suris/>]

Dosud **provedené průzkumné práce** jsou v podaném oznámení záměru shrnuty následovně. V rámci stanovených průzkumných území byl v letech 2014 až 2018 proveden geologický průzkum v rozsahu 37 geologicko-průzkumných jádrových vrtů o celkové metrži 13 814,2 m. V roce 2018 byl proveden geotechnický průzkum, v rámci kterého bylo realizováno 5 geotechnických vrtů o celkové metrži 191 m a 5 geologicko-průzkumných vrtů o celkové délce 1 640 m. Získané vrtné jádro bylo analyticky zpracováno za účelem stanovení mineralogického a chemického složení, stanovení užitkových složek a byly provedeny geomechanické a geotechnické zkoušky. Na tomto základě byly pro ložisko Cínovec zpracovány tři řádné výpočty zásob a byly získány předchozí souhlasy pro stanovení dobývacích prostorů. Předmětem oznámeného záměru je nejen samotná těžba suroviny včetně její úpravy, ale výstavba navazujících zařízení na povrchu.

Podle podaného oznámení je předpokládaná výše roční těžby 1,8 mil. t rudy lithium - cín - wolfram. Celkem záměr počítá s vytěžením 38 mil. t rudy hlubinnou metodou v prvních 20 letech. Zvolenou dobývací metodou pro vydobytí části zásob je komorování a chodbicování. Prvotní úpravou rudy se rozumí drcení a mletí rudy na požadovanou frakci do 1 mm. Těžba počítá s výstavbou povrchového areálu hlavního důlního závodu v lokalitě Sedmihůrky a související infrastrukturou. Vytěžená surovina bude dopravována do zpracovatelského komplexu pro další úpravu rudy produktovodem. V rámci výstavby úpravářského komplexu je uvažována lokalita bývalého dolu Kohinoor ve vzdálenosti 20,4 km povrchového areálu dolu, případně lokalita bývalé výsypky Lesní brána v Pozorce. Produktovod a úpravářský komplex budou s ohledem na zcela odlišný charakter činnosti a také možných dopadů na životní prostředí posouzeny samostatným procesem EIA. Odlesnění a skrývka lesní půdy bude provedena v ploše cca 14,4 ha. Skrývka bude provedena v mocnosti 0,2 m. To reprezentuje kubaturu 29 000 m³ půd, které budou dočasně a separátně deponovány v prostoru odvalu nebo na některé z nezastavěných ploch hlavního důlního závodu. Využity budou plně k rekultivaci odvalu, nebo částečně k rekultivaci plochy po dočasném odvalu. Základní metodou získávání cinvalditového koncentrátu je vysoko – intenzivní mokrá magnetická separace a základní metodou jeho následného zpracování je alkalické tavení za přítomnosti reagentů síranu sodného (glauberova sůl), síranu vápenatého (sádrovec) a vápence a následné vodní loužení, filtrace a rafinace.

Reference

1. <https://www.sdas.cz/tezime-kvalitni-uhli>
2. <https://www.7energy.com/cz/cinnosti/#tezba-a-rekultivace>
3. Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. Ministerstvo průmyslu a obchodu, únor 2017 (dostupné on-line: <https://www.mpo.cz/cz/stavebnictvi-a-suroviny/surovinova-politika/statni-surovinova-politika-nerostne-suroviny-v-cr/nova-surovinova-politika-v-oblasti-nerostnych-surovin-a-jejich-zdroju---mpo-2017--229820/>)
4. Zpráva o životním prostředí v Ústeckém kraji 2018 (dostupné on-line: https://issar.cenia.cz/wp-content/uploads/2020/07/Ustecky_2018_Prumysl.pdf).
5. https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP439?lang=cs
6. https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_MZP506?lang=cs